

Izhaja v Trstu vsak
= petek popoldne =
Uredništvo in upravnništvo
ulica Boschetto št. 5. II. nad.
= Telefon št. 1570 =

Delavski List

Posamezna številka
= 6 vin. =
Inserati po dogovoru.
Naročnina za celo leto
4.20 K., pol leta 2.10 K.,
četrt leta 1.05 K. - Ino-
zemstvo več poština.

Glasi slovenskih socialistov na Primorskem.

Naročnikom.

Cenjene naročnike opozarjamo, da je pretekel rok naročnine tretjega četrtletja. Želeti bi bilo tedaj, da bi vsi oni katerim je naročnina potekla, poravnali naročnino za tretje četrtletje, čim prej mogoče. „Delavski List“ ne živi bogatih podpor in tudi nima bogatega rezervnega sklada, iz katerega bi bilo mogoče pokrivati troške izdavanja. Glavna in edina opora so mu naročniki; zato je potrebno, da naredi v tem oziru vsak sodrug svojo dolžnost.

„Delavski List“

stane za celo leto . . . K 4.20
„ pol leta . . . „ 2.10
„ četrt leta . . . „ 1.05

Delavci! Sodrugi! Vaš je „Delavski List“! Naročajte in širite ga kajti je mogočno sredstvo v boju delavstva zoper njegove izkoriščevalce, je edino odkritosrčno glasilo slovenskega delavstva na Primorskem!

Delavstvo in deželni zbori.

(Dalje in konec).

Toda, ako so skoraj vse avstrijske dežele nekake ustanove, ki ne odgovarjajo potrebam miru, narodni kulturi in gosp. razvoju narodov, in ako so te dežle tudi organizmi bolehavni, katere se bo spravilo sčasoma v kak kot, kjer bodo zastareli, zakaj se tedaj delavstvo toliko trudi, da bi zamoglo vplivati tudi v deželnih zborih?

Morda vpliva na to tista gonilna sila hrepenenja po svobodi in enakopravnosti, vsled katerega občuti v današnjih časih vsak mož, ki ni sužen živalske udanosti nevednežev, vso težo sramotnega in nevzdržljivega dominija drugih, njemu enakih ljudi, katerim ni dal on nobene naloge, da zastopajo in se vmešavajo v njegovo svobodo in v njegove interese.

In ta instink zoperstaviti se nadvladi malega števila privilegirancev, se da opravičiti popolnoma tudi s stališča resnega in ojstrega prevdarka o ogromnem in vedno naraščajočem kupu socialnih nalog, katere je cela družba prisiljena prevzeti nase še v sedanjem kapitalističnem sistemu. Ker so krajevne in narodne razmere različnih narodov različne, take naloge ne more izvršiti, še manj pa upravljati in kontrolirati osrednja vlada. Rečene družabne naloge je pa treba vendar izvršiti. Drugače preti polom. Tisti del nalog tedaj, katerih ne more poravnati osrednja vlada, je treba izročiti v roke deželnim organizmom in občinam. Treba je izročiti tistim deželnim organizmom in občinam, s katerimi danes razpolagamo, čeravno so absurdni in napačni. In to se bo moglo goditi do tedaj, dokler ne bodo potrebe miru in rednega funkcioniranja prisilile ustanovitev avtonomnih narodnih kononov po švicarskem vzoru in krajevnih ali okrožnih svetov občinskih zvez.

Družabne, kolektivne naloge, ki so v Avstriji izročene deželam direktno ali indirektno potom občin katere one uravnava in nadzorujejo, so prav med tistimi v katerih ima delavstvo največji interes, in največjo obrambeno moč.

Javni dobredelni zavodi, družabna higijena, ljudski poduk, kmečki in industrijski razvoj in varstvo konsumentov, to so široka polja katerih je lep del izroččen deželam in občinam.

Bogati sloji, ki so do danes imeli sami besedo v teh zavodih, so se bavili z rečnimi nalogami ravno toliko, kolikor je bilo ravno treba, da niso delali prav ničesar. Seveda pa, da so se brigali najprej, da so zavarovali svojo možno pred nevarnostjo, ki preti mošnjam naraščanje tistih davkov, ki zadenejo bogatstvo.

V šolski zadevi, v javnih dobredelnih zavodih, ki bi morali biti v prid ljudske solidarnosti, v higijenični stvari in v našem občinskem življenju, se širi vedno bolj in bolj prepad med potrebami časa in obstoječimi zistemi. Večina ljudstva, ki je v moralnem in gmotnem oziru žrtev takih nepravilnosti in starin, čuti, da ni pričakovati, da bi se ta zistem premenil, dokler ne bodo oni, ki imajo sedaj dežele in občine v rokah, odvisni od ljudske volje.

Zaradi tega se vedno bolj širi prepričanje o potrebi splošne volilne pravice tudi za deželne zборе.

Z različnimi manovrami, da si dobe nekoliko časa ali pa da dajo iluzorične koncesije, bodo vlekli naprej vodilne stranke mogoče še kako leto. Toda vse to so reči, ki stanejo drago in ki čim več časa trajajo tem bolj se zdravi uničujoča rana udanosti in slepe vere širših slojev s katerimi vladajoče stranke še razpolagajo zaradi tega, ker jih odškodujejo z navideznimi koristmi. Kakšne koristi je imelo dolgoletno zoprstavljenje vladnih krogov proti zahtevi splošne volilne pravice za državni zbor, nam je dokazal 14. maj v vseh tistih krajih, kjer se je z vnemo in energijo agitiralo zanjo.

Splošne in enake volilne pravice za deželne zборе in mestne svete, se ne da več prepričati, in dalo se jo bo kmalu uresničiti; mogoče celo brez ekstremnih sredstev užaljenega ljudstva, ki hoče imeti popolno pravico.

Državnozborna splošna volilna pravica je dala impuls uresničenju splošne volilne pravice za deželne zборе in mestne svete.

Toda tedaj, kadar se bo prebilo okove volilnega privilegija, in bo ljudski val našel pot v deželne zборе, takrat bo začelo zviniti srednjeveški instituciji, — ki ni v nobenem soglasju z modernimi narodnimi in delavskimi potrebami.

Da bo mogoče vstreci socialnim nalogam, ki so danes izročene starih zgodovinskih pokrajinam, kadar se bo te naloge začelo resno uveljavljati, tedaj se bo moralo zidati na razvalinah srednjega veka nove kolektivistične organizme, ki bodo temeljili na stališču narodne avtonomije.

Sedaj je povedano zakaj da si delavstvo puli toliko lase, da pride s svojo mogočno kontrolo in energičnim delom v vse javne zastope.

Nit.

Aneksija Bosne in Hercegovine.

Odločilo se je. Bosna in Hercegovina ste tedaj anektirani Avstriji. Novi Bazar se preda zopet Turčiji in Bosna dobi svojo ustavo. To je najnovejšo mrtvorjeno dete avstrijske birokratične modrosti.

Proglas na bosansko in hercegovinsko ljudstvo.

Cesar je izdal na ljudstvo sledeči oklice.

«Jaz, Franc Jožef I., cesar avstrijski, kralj češki itd., in apostolski kralj ogrski, prebivalcem Bosne in Hercegovine.

Ko so pred desetletji moje čete prekorale mejo vaših dežel, sem vas zagotovil, da niso prišle kot sovražnik, temuč prijatelj s trdno voljo storiti konec zlu, na katerem je vaša domovina tako dolgo težko trpela. Ta beseda, dana v svečanem trenutku, se je pošteno izpolnila. Vedno se je moja vlada trudila potom mirne zakonodaje in marljivega dela deželi zagotoviti srečnejšo bodočnost. Na svoje največje veselje zamorem reči: Sem, ki se je položilo v brazde razoranega polja, je bogato obrodilo».

Nato povdarja cesar, kako se je pod njegovo vlado zagotovila osebna varnost, povečala izobrazba, povzdignila trgovina. «Zaupam v vašo politiško zrelost.» Cesar sporoči prebivalstvu, da bo deželi podelil ustavo, v to svrhu pa razširil svojo suvereniteto. Tem potom se bo za vedno uveljavila enakost vseh pred postavo, sodelovanje pri zakonodaji, varstvo jezika, naroda in vere.

«Gotovo se boste izkazali vredne v vas stavljene zaupanja z udanostjo in zvestobdo mene in moje hiše in zato upam, da bo plemenito soglasje med vladarjem in ljudstvom, ta najdragocenejši porok vsega državnega napredka, vodilo naša skupna pota.» — Franc Jožef m. p.

Cesarjeva lastnoročna pisma.

Dunaj 6. Današnja «Wiener Zeitung» priobčuje sledeča cesarjeva lastnoročna pisma:

Ljubi baron Beck! Odločil sem se, da prava svoje suverenitete nazširim na Bosno in Hercegovino in dedni nasledni red, ki velja za mojo hišo, uveljavim tudi za ti deželi ter jima obenem podelim ustavne naprave. Obenem obveščajoč vas potom prepisov o lastnoročnih pismih, katera sem pri tej priliki poslal ministru moje hiše in vnanjih zadev ter skupnemu finančnemu ministru. Vas v smislu § 5. postave od 22. februarja 1880, drž. zak. številka 18, pozivljam, da vse primerno ukrenete v svrhu predložitve tozadevnih predlogov v državnem zboru. — Budimpešta 5. oktobra 1908. — *Franz Jožef m. p., Beck m. p.*

Ljubi baron pl. Aehrenthal! Prešinjnen neomajnega prepričanja, da je nacionalne, kulturne in politiške cilje, zaradi katerih je avstro-ogrski monarhija Bosno in Hercegovino zasedla in jela upravljati, kakor tudi v velikimi žrtvami dosežen uspehe dosedanje uprave mogoče trajno zagotoviti le potom njiju potrebam primernih ustavnih naprav, za katere pa je neizogibni predpogoj to, da se prej ustvari jasno in nedvoumno pravno stališče teh obeh dežela, razširjam prava svoje suverenitete na Bosno in Hercegovino in obenem uveljavim tudi za ti dve deželi dedni nasledni red svoje hiše. Da manifestiram miroljubne namene, ki so me pri tej neizogibni naredbi vodili, odrejam obenem, da moje armade zapuste Sandžak novibazarski. — Budimpešta, 5. oktobra 1908. — *Franz Jožef m. p., Aehrenthal m. p.*

Ljubi baron Burian! Odločil sem se prava svoje suverenitete kakor tudi za svojo hišo veljavni dedni nasledni red tudi za Bosno in Hercegovino uveljaviti. Obenem vam pošiljam na prebivalstvo teh dežela nasloveno proklamacijo. Dam vam oblast, da glede na proglasitev iste ukrenete, kar je potrebno. Kot neomajni cilj mi je pri tem pred očmi in moja trdna volja je, da se prebivalcem Bosne in Hercegovine podeli in zagotovijo državljanska prava v polni meri.

Razun svobode osebe, veroizpovedanja, varnosti lastnine, časti, nravnosti in običajev, hišne in tiskovne svobode, kar je že po obstoječih zakonih zajamčeno, se mora spoštovati selivno svobodo in pismeno svobodo, ki sta se tudi doslej strogo varovali, nadalje pa treba pravosodnost kompetentnih sodnikov, peticijsko, društveno in združevalno svobodo postaviti pod izrečno zakonito varstvo. Prešinjnen prepričanja, da bo kulturno stanje prebivalstva in potreba uspešne zagotovitve postavno priznanih državljanskih pravic nujno pospešila ustavne naprave, odrejam, da se potrebam prebivalstva primerno podelj v svrhu sodelovanja pri upravi deželnih stvari deželno sastopstvo v obliki, ki upošteva obstoječe konfesionalne razmere ter starodavno socialno razvrstbo prebivalstva.

To zastopstvo zgrajeno na načelu interesov, naj bo kolikor mogoče verna podoba v obeh deželah obstoječih narodnostnih verskih in politiških razmer. Zato naj bodo odlični dostojanstveniki, ki druge prekašajo po izobrazbi in blagostanju, prebivalci mest in kmetov, zastopani v posebnih kurijah, volivci pa glasujejo v vsaki kuriji ločeno po konfesijah, da se na ta način ne bo varovalo samo dobro soglasje med verstvi, temuč tudi vsakemu izmed njih zagotovilo njegovi moči primerno zastopstvo.

Delokrog bosansko-hercegovinskega deželnega zbora, bo ne glede na obenem ustanovljena okrajna zastopstva obsegal one predmete zakonodaje in kontrole, ki se tičejo uprave in pravosodstva Bosne in Hercego-

vine. — Nato pozivlja cesar ministra, da mu predloži čimpreje tozadevne zakonske načrte. — Budimpešta, 5. oktobra 1908. — *Franz Jožef m. p., Burjan m. p.*

Politični pregled.

Bolgarska postane kraljestvo. Knez Ferdinand je v pondeljek dne 5. t. m. v mestu Trnovem razglasil Bolgarsko z shodno Rumelijo za neodvisno od Turčije. Sebe je je imenoval za bolgarskega kralja.

Aneksijo Krete. Prebivalci otoka Krete, ki so bili do sedaj pod Turčijo, so se proglasili za pripadnike Grčije. Na vsem otoku so se ustanovili grški uradi.

Za deželnozbornsko volilno pravico so priredili češki socialni demokratji v nedeljo po vsej deželi velike shode. Največji shod je bil v Pragi kjer je govoril poslanec scdr. Němec. Volilna reforma, ki jo hoče predložiti vlada določa za deželni zbor 330 poslancev od teh bi jih dobila kurija delavcev komaj 43.

Ogrska volilna reforma. V Budimpešti so priredili socialni demokratje demonstracijski obhod za splošno volilno pravico. Na oktogonskem trgu je policija pozvala množico, naj se razide. Izmed ljudstva se je začelo s mamokresi streljati na policijo, vsled česar je bil ranjen en konj. Nato je policija zajahala med množico in jo razgnala. 14 oseb, med njimi 5 s sabljami lahko ranjenih, so zaprli, a vse razven enega zopet izpustili. Koliko se sme verjeti madžarskim poročilom, je seveda druga stvar. Da bi bili delavci kar nič tebi nič streljali na policaje, bomo šele tedaj verjeli, kadar nam to potrdijo bolj zanesljiva poročila.

S splošno starostno zavarovanje je ministrstvo za notranje stvari baje izdelalo načrt po katerem, bi bili zavarovani delavci in kmetje in obrtniki. Načrt bo predložen že v prvi seji poslanske zbornice.

Delegacije so se sešle v četrtek dne 8. t. m. v Budimpešti. Izvoljen je bil predsednikom vitez Madejski. Popoldne ob eni je cesar sprejel delegate ter imel svoj navadni govor. Govoril je največ o aneksiji Bosne in Hercegovine. Ob 4 popoldne se je sešla komisija zunanjih zadev kateri je minister Aehrenthal razložil svoj ekspeze. Več priobčimo prihodnjč.

Ogrska socialna demokracija sklicuje izvanreden zbor stranke, ki se snide v nedeljo po tistem dnevu, lko bo v državnem zboru predložena volilna reforma.

Domače stvari.

Razlika. Brezštevilkokrat so nam narodnjaki očitali breznarodnost, brezverstvo, brezdomovinstvo itd. Dolgo povest bi morali napisati, če bi hoteli opisati vsa zla in hudodelstva, ki so nam jih naložili narodnjaki. Razlika je bila ta, da so bili nemški socialisti za Nemce pravi mednarodni, dočim niso bili slovenski socialisti nič mednarodni ampak zelo narodni in včasih celo šovinisti. Ravno tako pa smo bili mi za slovenske narodnjake, ital. za italijanske itd. Tudi ko so ustanovili svojo N. D. O. so narodnjaki polnili in polnijo še vedno svet s frazami o brezdomovinstvu in narodnem izdajalstvu slovenskih socialnih demokratov. In s tem se strinja popolnoma tudi ves tržaški slovenski kulturni svet, kar se ga lahko zbere okolu male gostilniške okrogle mize in vemo, da je ta takomenovana slovenska inteligenca o našem brezdomovinstvu tako prepričana, da se ji zdi popolnoma odveč skušati opravičiti to njeno prepričanje.

V najnovejšem času se je zgodil čudež. „Edinost“, ki je še dan prej vpila «kričajte jih», je, med tem, ko je dr. Mandič

pripovedoval svojim poslušalcem, da ne proti italijanom, marveč da se moramo bojevati samo proti socializmu, priobčila med poročilom o izgreduh v Ptuj, tudi notico, da so na večer prišli ptujski socialni demokratje pred Narodni dom ter ponudili Slovincem svojo pomoč rekoč, da jih bodo spremili na kolodvor, da jih tako obvarujejo napadov nemških buršev. Tako je pisala „Edinost“ baje nevede (kakor se to čestokrat godi v uredništvu „Edinosti“) o istih socialistih, ki sovražijo Slovence.

Ampak še nekaj se je zgodilo. Povodom 60-letnice vladanja avstrijskega cesarja, je sklenilo češko gledališče uprizoriti na Dunajskem dvornem gledališču nekoliko čeških predstav. Toda nemški šovinisti so zagnali tak krič, da so se začeli nemški hrasti majati. Dunaj je bil nakrat v velikanski nevarnosti, da postane češko mesto. Sam dr. Lueger je prisegel, da dokler bo on župan ne bo imelo dvorno gledališče čeških predstav. Socialisti (kot sovražniki vseh narodov) so tako burševsko postopanje obsodili najgorčeneje ter dali na razpolago češkemu gledališču oba dunajska delavska doma. In dunajski Čehi so imeli priliko slišati predstave v svojem materinem jeziku. „Edinost“ je sama pisala, da so se Češke predstave v delavskih domih na Dunaju lepo izvršile in dodala, da se zato imajo Čehi zahvaliti samo socialni demokraciji. To je bil drugi čudež.

V nedeljo dne 4. t. m. je priredila socialno demokratična stranka v Celju velik shod za splošno in enako volilno pravico za deželne zbornice. Med drugimi govorniki se je oglašil za besedo tudi voditelj štajerskih narodnih Slovincov dr. Kukovec ter rekel; Ne morem drugega, nego da se zahvalim in priznam socialni demokraciji za njen odkritosrčen boj v dosegu ljudskih pravic. Tega „Edinost“ še do danes ni povedala, toda upamo, da bo in tako naredila tretji čudež, ki bi pa pomenil še enkrat več, da narodnjaki vedo, da niso socialni demokratje breznamerni, da vedo da delamo za ljudstvo in narod več nego vse narodno-meščanske stranke, toda pripovedujejo o našem brezdomovinstvu in izdajalstvu samo zato, ker jim nezavedno ljudstvo še verjame. In to je najgrša stran tržaških slovenskih narodnjakov.

Kako ravnajo z delavci slovenski narodnjaki? Zaradi notice, ki smo objavili pod tem naslovom v predzadnji št. nam je poslal gospod Ulčakar, ravnatelj tržaške posojilnice in hranilnice, popravek. Cenjene čitatelje prosimo, da čitajo popravek gospoda Ulčakarja zelo pazno, kajti gospod Ulčakar popravlja in to je najbolj važna stvar v njegovem popravku. Popravek se glasi:

2.) Ni res, da je ravnateljstvo dovolilo g. Antonu Piščanc-u, bivšemu slugi Tržaške posojilnice in hranilnice potreben dopust za orožne vaje, res pa je, da mu je ta dopust dovolil odbor v seji dne 29. julija t. l.

2.) Ni res, da se je g. Piščanc. vrnivši se iz orožnih vaj na 5. sept. takoj predstavljal ravnateljstvu, ni res, da so mu tu naznanili, da mu je služba odpovedana, ne da bi mu bili povedali zakaj; res pa je, da je g. Piščanc dne 5. sept. prišel v urad, kjer se mu je povedalo, da je odpuščен. G. Piščanc pa se je predstavil meni šele 7. sept., ki sem mu prečital sklep seje z dne 12. avg. in 21. avg. ter mu natančno povedal, zakaj je odpuščен.

3.) Ni res, da bi bil imel gosp. Piščanc Anton pogodbo s posojilnico za trimesečno odpoved, res pa je, da je bil od 8. aprila t. l. vsled sklepa skupne seje odpuščен, ker ga tri dni brez razloga ni bilo v urad in je popival po krčmah; res je, da se ga je na razne prošnje in obljube zopet nastavilo a le provizorično in z izrecnim pogojem, da se ga za prvo nerednost odslovi takoj.

4.) Ni res, da sem jaz rekel g. Piščancu, da mora takoj iti iz stanovanja, res pa je, da sem mu sam na svojo odgovornost in brez prošnje rekel, da v stanovanju lahko ostane 14 dni, nakar pa mi je g. Piščanc odgovoril, da ima že stanovanje in sicer Via della Guardia 42 in da noče v tej hiši več prebivati.

5.) Ni res, da je bil «Ta ubogi delavec, ki je štiri leta opravljal pri posojilnici zvesto in pošteno svoj posel, ki je ravnokar končal orožne vaje», neopravičeno vržen na ulico brez vinarja in brez stanovanja; res pa je, da je njegova odslovitve zakonito pravilna, da je dobil celo plačo za ves čas orožnih vaj in do dne, ko se ga je odslovlilo ter, da je imel po lastnem zatrdilu tudi že stanovanje.

6.) Ni res, da sem se jaz na 19. t. m. ravno pogovarjal z g. Grebencem, ko je

prišel g. Piščanc k meni radi stanovanja, ni res, da sem jaz baš pravil Grebencu, da bodo danes vrgli g. Piščanca iz stanovanja s pomočjo policije; res pa je, da je g. Piščanc šel najprej h g. Grebencu govoriti radi stanovanja, nakar ga je gospod Grebenc k meni pripeljal, nato je gospod Piščanc prišel v moji sobi kričati, tako, da sem bil prisiljen zagroziti mu, da ga dam potem policije odpeljati, ako se bo tako vedel, res je, da sem mu vzlic takemu obnašanju dovolil, da ostane v itak praznem stanovanju do 21. t. m.

7.) Ni res, da sem jaz rekel: «Če hočete, da zapišem, da ste sam službo odpovedal, potem mi morate podpisati izjavo, da ne zahtevate od posojilnice več ničesar». Res pa je, da sem ga na njegovo prošnjo, naj mu naredim dobro spričevalo, da bo lažje službo dobil, opozoril, da to ne bo vgodno vplivalo, ako mu napišem, da je bil 5. sept. odpuščен, nakar me je zopet prosil, da naj tako spričevalo napišem, da to ne bo razvidno, nakar sem jaz rekel, da mi mora v tem slučaju podpisati potrdilo, da je do vstevši 5. sept. popolnoma plačan.

8.) Ni res, da sem jaz hotel onemogočiti delavcu, da zahteva trimesečno plačo, res pa je, da sem mu hotel le koristiti pri iskanju službe.

9.) Ni res, da je gosp. Piščanc rekel, da on ne izjavlja ničesar in da naj se naredi spričevalo tako, kakor se ga mora narediti; nasprotno pa je res, da me je prosil, da naj mu naredim dobro spričevalo, tako da lahko službo dobi in da se ne omenja, da je bil iz službe izpuščen.

10.) Ni res, da jaz vladam v posojilnici prav po rusko, nasprotno pa je res, da se držim sklepov sej.

Trst, 30. septembra 1908.

Odlčnim spoštovanjem

Josip Ulčakar,
ravnatelj trž. posojilnice.

Odvč bi bilo, če bi hoteli odgovarjati na vse tiste Ulčakarjeve «ni res». Kar smo bili v predzadnji št. objavili potrjamo še danes. Res je, da se je Piščancu odpovedalo službo ne da bi se mu bilo povedalo zakaj in ni res da je gospod Ulčakar prečital Piščancu sklep seje z dne 12. in 21. avg. ko ga je odpustil. Res je, da ima g. Piščanc pogodbo s posojilnico za trimesečno odpoved; res je da se je vrglo tega ubožega delavca, ki je štiri leta prepošteno vršil svojo službo, na ulico brez vinarja in stanovanja. Res je da je rekel g. Ulčakar delavcu, «če hočete, da zapišem, da ste sam službo odpovedal, potem mi morate podpisati izjavo, da ne zahtevate od posojilnice več ničesar». Do 5. sept. je bil delavec itak plačan in vsak ve da mora vsak uslužbenec, kadar dobi svojo plačo, to tudi pisмено potrditi. Smešno je tedaj, da pravi g. Ulčakar, da je zahteval od delavca to potrdilo šele ko mu je delal spričevalo na katerem ne bo razvidno, da je delavec bil odpuščен iz službe. Take stvari naj gre g. Ulčakar pripovedovati komu drugemu, nikakor pa ne nam, ki se o administraciji posojilnice tudi nekaj razumemo. Sicer bi pa bilo samo znak zelo slabe administracije v posojilnici, če bi se izplačevalo ne, da bi se vedno zahtevalo potrebno potrdilo. Tudi je res, da je hotel g. Ulčakar delavcu škodovati, saj celo v popravku samem blati delavca češ, da je pijanček da večkrat popiva itd. To gosp. Ulčakar baje ni povedal za to, ker želi delavcu dobro, posebno še, ker take stvari nimajo s popravkom nič skupnega.

Res je pa tudi, da vlada gosp. Ulčakar v posojilnici prav po rusko. Če se gosp. Ulčakar pri tem drži sklepov sej ne vemo, ampak če to bi bilo res, bi značilo samo, da je odbor sam precej ruska iznajdba. — Pred nami leži, ko to pišemo, cel kup pisem, v katerih se razni pritožujejo zoper grdo ravnanje Ulčakarja z uslužbenim osebjem. Mi smo vedno mislili, da se hoče kdo maščevati nad Ulčakarjem, ali videli smo, da je on pravi meščanski sluga, ki čeravno rodoljub in v opoziciji, ravna z ljudstvom zelo slabo. Tako upamo, da smo dokazali gospodu Ulčakarju brezpomembnost njegovega popravka, ki bi ga bil lahko prihranil. Mi že vemo da je gospodom narodnjakom ležeče na tem, da svet ne izve, da so ravno taki izkoriščevalci kakor ital. ali nemški kapitalisti. Hočejo popravljeni, pa se s popravki samo blamirajo. Zaradi tiste slovenske kamore o katerej je govoril «Rdeči Prapor», bomo pa že tudi mi poročali in sicer tako, da bo gospode narodnjake zelo zabolelo.

Toliko za danes. Gospodu Ulčakarju je odprta druga pot, kakor je tudi odprta onemu, ki ima pravico zahtevati trimesečno odpoved.

Poslanec Buřival je imel prav, ko je rekel, da šteje njegova organizacija 23 tisoč organiziranih. Od kar je bila ta organizacija ustanovljena, niso nikdar napolnili številke umrlih članov. Vsak nov član je dobil vedno večjo številko. Največ ima ta organizacija takih članov, ki so člani socialističnih organizacij in ne plačujejo in nočejo plačevati v narodno. Toda Buřival jih ima vendar zapisane. (Prav tako kakor delajo narodnjaki v Trstu). — Zapisane jih imajo. Ker pa ti nočejo plačevati, naredita Klofač in Buřival vsako leto po par veselice z dobičkom katerih se plača članske prispevke takih članov. Če bi hoteli tudi mi tako delati, potem bi imeli danes najmanj 10 milijonov organiziranih. Toda naj Buřival vzame proč od organizacije vse tiste, ki niso železniciarji, vse tiste ki so umrli, tiste, ki so izstopili in tiste ki nočejo plačevati, potem bo videl, da jih ni niti 2000.

Sinoči se je vršil v N. D. O. sestanek narodnih železniciarjev. Z veseljem konstatiramo, da jih je bilo 17. To je natančno število tržaških železniciarjev, ki bodo povečali število že itak močne češke organ. nar. socialistov. Čestitamo.

Knjižnica v sv. Križu. V nedeljo dne 27. septembra so ustanovili kriški sodruzi javno ljudsko knjižnico. Knjižnica je seveda podružnica «Ljudskega odra», katero opravlja poseben za to nalašč izvoljen odbor. To društvo pa ne dobiva podpore od nobene strani. Navezano je le na prispevke svojih članov. Zaradi tega ni bilo mogoče za sedaj otvoriti knjižnice, ki bi izposajala knjige vsem brezplačno, marveč se je določilo, da bo vsak, ki bo želel posluževati se te naše knjižnice plačal tedenski prispevek 10 vin. in bo imel pri tem pravico tudi do čitalnice. Društvo Ljudski oder je že poslalo lepo število različnih leposlovnih in podučnih spisov in začelo se je knjige že izposojevati. Ko se enkrat te knjige prečita pošlje Ljudski oder druge. Knjižnica Ljudskega odra šteje nad 2000 zvezkov najboljših leposlovnih, znanstvenih in podučnih spisov slovenskih in drugih pisateljev in znanstvenikov. — Kriški delavci se pač zavedajo važnosti te ravnokar tvorjene knjižnice. Takoj po zborovanju v nedeljo 27. pr. m. so jih je upisalo lepo število; pričakovati je, da ne bo pri nas nobenega delavca in kmeta, ki ne bo pristopil tej velepotrebni knjižnici izražil jo in pripomogel tako razširiti izobrazbo med naše ljudstvo. Knjižnica se nahaja za sedaj v prostorih tuk. društva klersarskih delavcev.

Na delo tedaj!

Slovensko gledališče. V nedeljo dne 11. t. m. uprizori dramatično društvo, v Narodnem domu. Ohornovo peterodejanko „Bratje sv. Bernarda“.

Začetek ob 8. uri zvečer.

GLEDALIŠČE

V soboto se je otvorilo slovensko gledališče v Trstu. Vprizorilo se je dramo v treh dejanjih: «Gospod Grobski». Tje pa sem ima drama svoje hibe; cela drama se namreč vrši v štirih urah časa in na treh različnih krajih: na cesti pred grajščino, na kmečkem dvorišču in v grajski sobi. Vse štiri ure časa sedi na odru pop, ki cel čas nima naloge izgovoriti sto besed. Nu vendar ima drama jako lepe prizore, katerih vrednost se ne sme podcenjevati.

Gospod Verovšek je tako umetno igral trmasto-puntarskega kmeta, da mu je občinstvo ploskalo ob otvorenem zastoru. Ker je drama sama na sebi jako močnih barv se nam je zdelo, da vidimo pred seboj slavnega italjanskega Grassia, ki žanje, s svojimi siciljanskimi dramami obilo aplavzov tudi pri drugih narodih. Gosp. Veble bi priporočali naj le preveč ne «špiči» tistih šel, bil, razume! itd. Gospa Vevleba je igrala dobro; samo beli mestni čevljički niso na mestu pri stari ženski na kmetih. Danilova je stara igralka in je na odru popolnoma doma. Tudi gospod Viktor je imenitno izvršil težko ulogo ljubimca. Gospod Potrato, ki je igral ulogo župnika, se nam je zdel preveč resigniran; prizor z grajščakom v zadnjem dejanju bi moral biti bolj dramatičen. Mikuletič in Rajner sta tudi dobro izvršila svoji nalogi. — V splošnem bi omenili še, da se kmetje ne klanjajo tako po — salonsko.

Toda naše opazke ne smejo — in nihče naj nas ne tolmači slabo — narediti v občinstvu slab vtis. Slovenci v Trstu smo lahko ponosni, da imamo tako gledališče.

V nedeljo se je igralo dunajsko igrano «Omikanci». Tu nam je omeniti, da smo se jako veselili gospodične Janove, ki je imenitno izvršila ulogo Josipine. Verovšek je bil pravi komercialni svetnik, neomikan in dobrega srca. Gospod Veble je v vlogi Lucjana tudi drugi večer «špičil».

V splošnem se je tudi tu dobro igralo.

Prihodnja predstava se vrši dne 11. oktobra ob 8. uri zvečer. Priporočamo našim delavcem, da se udeležijo predstav, ker je v resnici dolžnost tržaških Slovincov, da zagotovijo obstanek takemu gledališču.

Opaziti moramo še, da so v soboto večer sokolci plesali v prvem nadstropju meji tem ko se je v drugem igralo piclesnu številu občinstva. To ni za sokolce nobena čast. Tudi v nedeljo je bila dvorana pol prazna.

DOPISI.

GORIŠKO.

Gorica. Okrajna konferenca jugoslov. soc. dem. stranke za gorško kronovino, se vrši v nedeljo dne 11. oktobra 1908 v Delavskem domu v Gorici. Začetek točno ob 10. uri zjutraj. Dnevni red; 1.) Organizacija stranke, (poroča jurist Milan Brajda) 2.) Politični položaj, (poroča dr. H. Tuma) 3.) Izobraževalna društva (dr. A. Drmota) 4.) Gospodarske zadruga (dr. I. Ferfolja). Vsi povabljeni sodruzi in zaupniki naj se udeležijo te važne konference v velikem številu.

Deželni zbor goriški. V. seja goriškega deželnega zbora se je vršila v ponedeljek dne 5. t. m. Sejo otvori deželni glavar Pajer ob 10. uri zjutraj. Po prečitaniu zapisnika se oglasi za besedo k dnevnemu redu dr. Franko. Predlaga naj se čita samo bistvene del nujnih predlogov, ne pa cele predloge. Predlaga, da se da ta njegov predlog na glasovanje. Deželni glavar odkloni. Nato prečita tajnik došle peticije potem pa nujne predloge, ki jih je vložila slovenska klerikalna stranka. Teh predlogov je kakih 40. Ob 12ih predlaga dr. Marani, da se seja zaključi, ker je zbornica nesklepčna.

VI. seja deželnega zbora se je vršila v torek dne 6. t. m. ob 5. uri popoldne. Glavar otvori sejo ob 5 uri in 10 minut. Tajnik Pettarin prečita zapisnik zadnje seje. K zapisniku sta govorila dr. Franko in Bernardelli. Dr. Franko pravi, da ni bil poklican na zadnji seji od deželnega glavarja na dnevni red, kakor pravi to zapisnik Na dnevnem redu seje je bilo utemeljevanje 129 nujnih predlogov in volitev odsekov. K dnevnemu redu je govoril Gabršček. Rekel je, da je deželni glavar spravil na dnevni red utemeljevanje različnih predlogov, kjer se prosi za podpore. S tem utemeljevanjem ne bomo nikdar pri kraju, kajti za temi pridejo prav gotovo še drugi predlogi. Praša zakaj da ni dnevni red sestavljen v zmislu ša 18 opravilnika; zakaj da ni deželni odbor predložil zbornici računa ter zakaj da ni prosil dovoljenja pri deželnem zboru za nadaljni kredit!

To vprašanje pa laškim liberalcem ni povšeči. Pinausig in Venier začeta vpiti, da je to vprašanje interpelacija in ne predlog. Galerija vpije: abbasso, živjo, bravo Venier, dol s Pajerjem! Zvižga se v zbornici in v galeriji, razbija se po mizah in tuli kakor v kaki menažeriji.

V tej zmešnavi zaključi glavar sejo ob 6. uri zvečer.

Miren. Javni ljudski shod, ki ga je sklicala tukajšnja krajna organizacija, se je vršil s predavanjem sodruza dr. Henrika Tuma: politično življenje Slovincov.

Vsebina predavanja je približno ista kakor v članku prof. Lončarja v Naših Zapiskih leta 1906. Predavatelj je posebno poudarjal, da do leta 1848 ne moremo govoriti o političnem življenju slovenskega naroda kot takega, ker jo do takrat bila vsa inteligenca in meščanstvo nemško in laško oziroma ponemčeno in polasčeno in je slovenski narod predstavljal maso neukega kmečkega ljudstva. Ko je vsled revolucije 1848 zavelo po celi Evropi krepko in novo življenje, je Slovincem predvsem nedostajalo mož razumnikov in še tisti, kar jih je bilo, so bili izučeni in vzgojeni glavno v birokratičnem sistemu avstrijskem, brez poguma in brez samostojnih idej. Ta nedostatek je trajal še naprej do dobe konstitucije kakor je sedaj v veljavi do leta 1867. Takrat so nastopile šele mlajše moči ter so se jeli trgi in mesta po Slovenskem otresati

nemškega in laškega značaja. Politično pa tudi takrat ni seglo v ljudske mase, ko so se smatrali za poklicane k političnemu delu le maloštevilni razumniki, po večini odvetniki. Tudi slovenjenje srednjega stanu je počasi napredovalo in celo pri deželno-zbornih volitvah so trgi in mesta na Kranjskem volili v prilog Nemceev, tako da se smatra šele leto 1883 za tisto, ko je prodrli slovenski narodni življenj na Kranjskem. Kmalu po tem letu nastane delitev slovenskih razumnikov politikov v dva taborja. Na eni strani je vstal dr. Tavčar s svojim liberalnim, docela negativnim programom, brez političnega, posebno ekonomičnega dela in brez vsake organizacije za samostojno politično delo. To slabost liberalne stranke na Kranjskem je izkoristila duhovščina, na čelu dr. Sušteršič ko se je z vso vneto lotila gospodarskega in političnega dela med kmeti, vedoči, da se slovenski narod sestavlja povečini iz kmetijskih mas. Tekom 20 let, odkar sta si stali nasproti klerikalna in liberalna stranka, je trajalo to razmerje, zaradi tega je klerikalna poglavalna globoke korenine povsod na Slovenskem. Ravno razpor med klerikalno in liberalno stranko pa je zanesel politično življenje med slovensko ljudstvo, ker je jelo pod vtisom domačega razpora čitati, se shajati, in so bili tudi voditelji primorani stopati med priprosto ljudstvo in ga politično učiti. Vsako politično življenje ima za predpogoj izobrazbo. Dokler ni ljudstvo izobraženo, je nesposobno razumevati politična načela in nesposobno pospeševati lastne koristi in jih zastopati po svojih 20. izvoljenih zastopnikih. Socijalnodemokratska stranka se je vsled neugodnih razmer na svlovenskem jela pozno razvijati in je še danes šibka. Čilejšje politično življenje med delavstvom je nastalo šele izza leta 1896 z nastopom «Rdečega Praporja». Pravil tal pa socijalnodemokratska stranka ne more dobiti na Slovenskem, ker manka fabričnih središč, glavni vzrok pa je pomankanje splošne izobrazbe. Danes so Slovenci po svoji izobrazbi še nesposobni razumevati velike socijalnodemokratske ideje in tudi razumništvo se je tako malo bavilo s političnimi vprašanji, kolikor presegajo meje domače vasi, da se lahko reče, da je bilo še začetkom tega stoletja vse v skrajni nevednosti glede socijalnodemokratskega programa in se je perhorešciral vsako, tudi socijalno dotiko z voditelji socijalnodemokracije. — S splošno volilno pravico se pa mora stvar temeljito izpremeniti v prilog zavednosti ljudskih mas in s tem v prilog socijalnodemokratske stranke. Sedaj, ko je velika masa poklicana, da izvjuje splošne pravice, čita ljudstvo željno in se tako počasi politično izobrazuje. Neplodni boj klerikalne in liberalne stranke mora odpreti oči tudi širokim masam delavstva in kmetov, da gre med obema strankama le za politično pozicijo in premoč voditeljev in ene stranke nad drugo, da pa ne ena ne druga stranka ne čuva ljudskih interesov. Zato socijalnodemokratska stranka s doslednim delom in krepkim bojnim organizatornim nastopom lahko zavzema dosledno pozicijo ter pride po zgodovinskem in naravnem razvoju naprei do zmage.

Nabrežina. Sedmi: — Ne kradi! Zgodilo se je, da je hodil naš gosp. Čargo maševati par mesecev v vas Zgonik. Iz Nabrežine v Zgonik pa je dobro poldrugo uro hoda. Gospod Čargo je pa najel pri tuk. trgovcu Josipu Pertot, konja in sicer s pogojem, da plača tri krome vsikdar ko se pelje v Zgonik in da vrne konja že opoldne, če pa bi rabil konja tudi popoldne, tedaj bi pa plačal šest kron. Pri tem je imel g. Čargo tudi dolžnost da konja nasisi na svoje troške. Tako je šla ta stvar vedno redno naprej dokler se g. Pertot ni odpeljal za več dni v Maribor po svojih opravkih. To odsotnost gospoda Pertota je pa hotel uporabiti g. Čargo v svojo korist. Ukazal je namreč hlapcu rečenega trgovca, da vzame gospodarju eno vrečo sena in dva kila ovsu vsikdar ko je šel Čargo s konjem v Zgonik. Mislil si je namreč, da mu tako ne bo treba trošiti iz svojega žepa za potrebno krmo za konja. In hlapec je tudi ustregel želji ali ukazu gospoda dušnega pastirja. Toda, ko se je gospod Pertot vrnil iz potovanja je zasačil hlapca, ki je baš polnil vrečo sena. Na Pertota vprašanja mu poslednji v zadregi vse raztolmači. Povedal mu je, da je dal Čargotu že 10krat po eno vrečo sena in dva kila ovsu. — Trгоvec Petot je takoj odslovil hlapca iz službe in ga zatožil zaradi tatvine, Čargotu je pa poslal račun za potom hlapca ukradenog sena in ovsu s pripombo, da ako mu hitro ne poravna, da bo tožil tudi njega zaradi tatvine. S prva se gosp. Čargo zmenil ni da bi plačal, pozneje pa, ko ga je gospod Pertot na trgu pred

cerkviyo ozmerjal s tatovom, ter mu očital, da je on spravil delavca na krivo pot, je gospod nunc Čargo račun takoj poravnal. Trгоvec Pertot je odtegnil tožbo hlapcu, ki je pa moral trpeti vse tozadevne troške in je sedaj brez službe.

Tako spoštujemo naši božji namestniki sedmo božjo zapoved, ki pravi: ne kradi! Taka je po njihovem mnenju krščanska morala. Siliti revnega delavca, ki je dve leti pošteno služil pri enem gospodarju, do krađeža. Ni treba še posebej omeniti, da se Čargo sedaj za delavca ki je brez službe, čisto nič ne zmeni. Kaj mar krščanski duši za delavca. K spovedi naj pride, si bo najbrž mislil Čargo, prizna naj mi svoj greh in jaz mu odpustim, da mu bodo zopet odprta vrata v nebeško kraljestvo. — Ko mu pa enkrat odpustim, potem pa lahko zopet krade in pride zopet k spovedi itd. itd. Nam seveda ni do nebeškega kraljestva, ampak delavec je na cesti brez službe in to po krivdi gospoda Čargota, ki je silil delavca krasti. Gospod Čargo, naj nam le verjame, da smatramo to njegovo početje za zelo nepošteno in pravimo da mesto delavca, ki je kradel da si morda zasluži kronico, ali pa celo iz nezavednega spoštovanja in udanosti do duhovna, da mesto delavca se zatoži in stri plačati delavčeve troške gospodu duhovnu Čargotu. Sicer pa bi moral poslednji enkrat tudi odgovoriti glede vprašanja o denarju, ki ga baje hrani od nekdanje klerikalne organizacije. Gospodu Čargotu povemo, da ako v najkrajšem času ne bo dal denarja članom odbora, da ga isti razdele med bivše člane, bomo prisiljeni smatrati da je denar zapil ali pa zakvartal.

Toliko za danes. Sicer pa bomo prisili gospoda Čargota, da sam poravna delavcu tiste troške, ki jih trpi po njegovi krivdi.

ISTRA.

Pula. Prošle subote umrla je supruga našeg druga Leskovca nakon duge bolesti. Pokop je slijedio u nedjelju. Pokopu je prisustvovao polit. odbor jugoslav. soc. dem. stranke korporativno, položio na odar svoj vijenac. U povorci je išlo takodjer mnogo drugova. Drugu Leskovcu i obitelji izražujemo ovim putem svoju sućut.

Labinj. Izborna agitacija. U nedjelju dne 27. p. mj. obdržavala se je kod nas u Labinju velika izbornička skupština, kojoj je predsjedao drug Bučić. Prvi je govorio drug Petejan iz Pule. Na koncu svog govora pretstavio je našeg kandidata za IV. izborni kotar, druga Jelčića iz Pule. Burno pozdravljen, razvio je isti naš socijalistički program, na temelju kojeg kandidira u Istri je narod posve zapašten u svakom pogledu, produljiv je isti.

Manjka nam u prvom redu pučki škola i prosvjetnih srestava.

Oskudjemo takodjer na zdravoj vodi i dobro uređenim zdravstvenim prilikama. Dosadani su poslanci samo potpirivali narodnostim mržnju, za narod pak nisu učinili ni najmanje. Tomu treba stati na kraj, a to može jedino, da učini sam narod i to tako, da se organizira gospodarski strukovno politički i kulturno i da povjeri svoju stvar ljudima iz svoje sredine. — Skupština je iza toga jednoglasno odobrila kandidaturu druga Jelčića.

Sv. Martin. Takodjer kot nas se je obdržavala javna pučka skupština prošle nedjelje u jutro. Izvješćivao je drug Haramina iz Pule. Puk je pomno pratio tog našeg izvrstnog govornika, koji je u jedno-satnom govoru rastumačio novi izborni zakon i prilike u Istri. Na posljedku je predložio kandidaturu druga Jelčića, koja je jednoglasno odobrena. Skupštini je prisustvovao takodjer i ovdašnji sveštenik Jereb ali se nije oglasio za besjedu. Tako se je skupština mirno razišla, kao što je i mirno zborovala.

Sv. Nedjelja. Prije nego što vam opišem tok skupštine, koju je sazvala jugoslavenska socijalistička stranka, moram vam spomenuti, da još nikad nije bilo kod nas socijalističke skupštine. Čak i negdanjem socijalistu Lazarini-u preprijehili zborovanje. — Kad je naša stranka sazvala skupštinu bili smo ubjedjeni, da će nam patrioti bacati klipove medju noge, ili bar napasti naše govornike. Ali svega toga se nismo plašili, te sazvasmo skupštinu. — Iz Pule dodjoše tri govornika, a bilo je takodjer i nekoliko drugova i agitatora iz Labinja. Na seoskom trgu, gdje se je skupština obdržavala sakupio se već za rana lijep broj domaćih ljudi.

Skupštinu je otvorio drug Bučić iz Labinja. Izvješćivao je kandidata za IV. srez drug Jelčić iz Pule. Čim je počeo da govori, uzeše dva trgovca i jedan veleposjed-

nik, da ga ometaju, a pomagala im je gomila školske djece (čudni radnici! Ha?)

Na drugoj su pak strani seljaci odlučno ustali na vikače, da prestanu sa svojom galamom, jer da oni hoće takodjer da čuju što hoće i što mogu socijalisti. Tako začepiše onaj čudnoj družbi usta i mi mogosmo dalje, da mirno nastavimo, do 6 sati na večer. Patrioti nam nisu znali, šta drugo da predbace, nego da smo prodani taljanaši. Naši drugovi pobise te gluposti sa stranim dokazima, te tako ostadoše patrioti kisela lica, a mi pridobismo opet novu kulu, koja će nam mnogo valjati u borbi.

Izbori u Istri.
Pula mjeseca oktobra 1908.

Patrioti dakle nisu zadovoljni, što se je takodjer i socijalistička stranka upustila u ovogodišnju izbornu borbu, te proglasila svoga kandidata za IV, izborni kotar.

Na skupštini, što su ju sazvali u nedjelju dne 27. septembra u Narodnom domu u Puli, protestirali su (posve ozbiljno) protiv naše kandidature. Zajtijevali su — ni manje — ni više nego da opozovemo svoju kandidaturu, da tako bude patrijska pobjeda čim sjajnija. Samo se po sebi razumije, da nam je njihov protest devata rupa na sviralu, ali su ipak mogli znati, da je taj zahtev isto tako glup, koliko i djetinjast. Mi smo već davno prije znali da ih se naš istup na izbornu poprište neće «veleugodno» dojmiti. Pokazalo se je naime ono, što smo mi predviđjali, da je narod već sit patrijskih fraza, zaglupljivanja, njihove lijenosti i huškanja naroda jednoga proti drugomu. Puk je sam uvidio, da tako idući, nećemo nikud doći. Zato veselo pozdravlja nastup socijalne demokracije i željno sluša naše govornike, koji doduše nikome ne obećaju kula u oblacima, nego mu pokazuju mućan i trnovit put, kojim mora da ide, hoće li da dodje do boljeg, čovjeku dostojnijeg života.

«U se i u svoje kljuse» to je lazinka naših agitatora. Ako si mi sami ne izvujemo boljih uslova za život neće nam za stalno ni rodoljubna gospoda, jer oni imadu druge interese, a mi druge, te se pravo veli sit gladnu ne vjeruje.

Sadašnje bjedno stanje Istarskog puka, jasan nam je dokaz patrijske malomarnosti. Dužnost patriota bi bila, ako su zaista pravi prijatelji naroda i ako priznaju, da je hrvatski narod u Istri, narod beskućnika — da dadu socijalnoj demokraciji ruku pomoćnicu u njenoj borbi protiv svih izrabljivača tih beskućnih.

Patrioti uvidjaju sami, da ideja socijalizma hrlji zamjernom brzinom naprijed. Uvidjaju da istarskom narodu počimlje svi-tati i da velik dio naroda razabire u socijalizmu svoga spasitelja. I bojeći se za svoj položaj i svoj ugled, kušaju ga oduševiti sa milijon puta podgrijanim frazama, (a i kupus se može najviše devet puta podgrijati. Op. ur.) ali bezuspješno. Kad vide da im je sav trud uzalud, viču, da je naš narod nezreo za socijalizam. Ne gospodó! Varate se. Narod vas je sam pretekao. Svakim danom gubite sve više pristaša, jer ne razumijete organizma narodnog, kojemu danas već ne prijaju vaši stari ideali i vaš rad, koji mu nije od nikakove koristi bio.

Nova vremena, nove traže ljude — savremenije i sposobnije, to osjećate vi i vaš prisni braco klerikalizam, čutite obojica Mane, Tekel, Fares što vam ga sprema socijalizam, koprčate se i upirete zadnje sile, da se održite. Mućite! Život vam je kratak a iza njega dolazi životarenje, te će vam svakako biti poznata ona pučka bolje je umrijeti nego umirati.

Još nešto! Vi velite, da smo mi izdajice naroda. Samo vas pitamo dali je izdajica naroda onaj, koji radi na svim linijama za njegov napredak, ili onaj koji mu nskraćuje svjedožbu zrelosti i tako ga ponižava.

Delavsko gibanje.

Skupina lesnih delavcev vabi vse slovenske lesne delavce na važno zborovanje, ki bode v soboto dne 10. t. m. ob 8. uri zvečer v Delavskem domu ul. Boschetto 5 III. nad. Nihče naj ne manjka.

Zveza pekovskih delavcev v Trstu vabi vse svoje člane na važno društveno zborovanje, ki bode v četrtek dne 15. t. m. ob 10. uri zjutraj v Delavskem domu I. nad. Na dnevnem redu je med drugim tudi osnovanje nadzorovalnega odseka. Nihče naj ne manjka.

Društvene stvari.

Zveza pekovskih delavcev priredi v nedeljo dne 1. novebra t. l. ob priliki petletnice centralizacije tržaške skupine, veliko slavnost z dramatično predstavo, godbo, plesom in drugimi zabavami. Obširni program priobčimo prihodnjič.

Društvo „Arte Moderna“ uprizori v nedeljo dne 11. t. m. v Delavskem domu I. nad. otroško predstavo. Igralo se bode I. „Kmetica“ igra v dveh dejanjih pisal L. Dal Buono. II. „Padovanski di-jaki“ burka v enem dejanju. Vse uloge igrajo sami osem do dvanajst letni otroci. Po predstavi sledi ples za dorasle. Začetek predstave ob 8. uri zvečer. Vstopnina 40 vin. za osebo.

Podružnica Ljudskega odra v Rojanu. Vsi odborniki Ljudskega odra, člani pevskega zbora in vsi oni, ki so dobili povabila, so naprošeni, da se prav gotovo udeležijo današnje seje, ki se vrši v gostilni «Krašna» ul. Boccacio šte. 25 ob 8. uri in pol zvečer. Na dnevnem redu je ustanovitev podružnice Ljudskega odra v Rojanu.

Tajni sklad „Delavskega Lista“.

Mesečni prispevki.

Goriške krajevne organizacije 1 mesec	K	50—
Sodrugi v Mirnu 1 mesec	„	10—
„ v Podgori 1 „	„	10—
Mozetič Vinko Trst 9 mesecev	„	9—
Zoroslav Trst 3 mesece	„	6—
Vrčon Anton Skrilje 1 mesec	„	5—
Kmečka del. gospod. zadruga, Skrilje 1 mesec	„	5—
Kopač Josip 2 meseca	„	5—
Kermolj Vinko 2 meseca	„	4—
Mižgur Fran 2 meseca	„	2—
Gomzi Alojzij 3 mesece	„	3—
Jernejčič Anton 1 mesec	„	2—
Zei Herman 2 meseca	„	2—
Stofla Rafael 2 „	„	2—
Bajt Fran 1 mesec	„	1—
Klinc Fran 1 mesec	„	1—
Kožman Matija 1 mesec	„	1—
Rahle Jakob 1 mesec	„	1—
Zura Josip 1 mesec	„	1—
Mšek Valentin 1 mesec	„	1—
Škof Fran 1 mesec	„	1—
Vatovac Fran 1 mesec	„	1—
Žigon Stefan 1 „	„	1—
Babuder Fran 1 „	„	1—
Laščak Anton 1 „	„	1—
Češut L. Sovodnje 1 mesec	„	1—
Petejan I. „ 1 „	„	—20
Ant. Devetak „ 1 „	„	1—
Tomšič Fran „ 1 „	„	1—
Devetak Karl „ 1 „	„	1—
Devetak Avg. „ 1 „	„	1—
Butković Št. „ 1 „	„	—40
Skupaj	„	131-60

Nabiralne pole.

Hafner Filip, nabiralna pola št. 57: Hafner Filip K 1—, Harisch Fran 1—, Dušič Ivan 1—, Colja Ivan 1—, Petrič Matija 1—. — Ortman nabiralna pola št. 62: Marija Ortman K —10, Ivan Ortman —40, Kristijan Žerjavc —60, Golliman —60, Mokrin Tomaž —60, Marij Makovec —40, Krivičič Josip —30, S. Tavčar —30, Ziberna Ignac —30, A. Suban —20, S. K. —12. — Klinc, pola št. 65: Tičar J., Sova Alojz, Vrana Josip, Čuk Fran. Znašli so se v gojzdu. Tičar je rek. da je „Delavski List“ naš in da ga je treba razširiti 100 vinarjev. Skupaj K 10-92.

Razni prispevki.

Scabar Rajmund	K	50—
Lavrenčak Ivan	„	—80
Pavlič Ivan	„	1—
Lavrič Josip	„	1—
Nebogatov	„	1—
Zoroslav	„	1-95
Nabrala na shodu v Sovodnjah	„	4-88
Ivan Zolija	„	1—
Bensa Mihael	„	1—
Sonce Martin	„	1—
Klinc Fran, nabral na veselici dne 4. oktobra t. l.	„	8-47
Lavrič Josip, ker je vkradel Regentu pošto	„	1—
Tence Josip, ker ni šel na veselico	„	1—
Sodrugi v Sv. Križu	„	3—
Zaje Anton, ker ni magel na veselico	„	1—
Skupaj	K	78-10
Nabiralne pole	„	10-92
Mesečni prispevki	„	131-60
Skupaj	K	220-62
Prejšnji izkaz	„	2057-43
Skupaj	K	2278-05

Listnica uredništva.

Trst. A. B. Morali smo zopet odložiti za prihodnjič.

Puli. Prihodnjič drugo. Pomanjkanje prostora.

Gorica. List „Naprej“ izhaja sedaj v Ljubljani.

Dobranje. Prihodnjič.

Nabrežina. Drugo prihodnjič.

Vse cenjene dopisnike prosimo naj potrpe. Pridržujemo nam pač prostora. Skušali bomo pač list povečati. K temu bi mogli pripomoči sodrugi z nabiranjem novih naročnikov.

Izdajatelj in odgovorni urednik VINKO KERMOLJ.
Tiska. TISKARNA MODERNA M. Susmel & Comp.
ulica della Zonta 8.

ČEŠKO perje za postelje po zelo nizkih cenah.

5 Kilo: Novo perje skubeno K. 9.60; boljše vrste K. 12. Belo mehko prsno perje skubeno K. 18, K. 24. Snežnobelo mehko prsno perje, skubeno K. 30, K. 36. Pošilja se franko po povzetju. — V slučaju, da bi se hotelo vrniti ali pa zamenjati se prevzame ako dotičnik povrne vozne stroške.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes 182 pri Plznu na Českem.

PEKARNA IN SLADČIČARNA

Dominik Milanič

TRST, ul. della Guardia št. 24.

Kruh vedno svež I. vrste konfekcioniran večkrat na dan potom lastnega higijeničnega sistema.

VELIKA ZALOGA

Likerjev v steklenicah.

Tovarna pnevmatikov

„Antiderapant“ iz usnja in gumija obloženih z jeklenimi žebli patentovanega zistema A. GARÇONNET & R. VEZIEL 11 Rue de Paris, Clichy (Seine).

Posebne poprave „Antiderapant-ov pnevmatikov“ in sapnih črev vsake znamke.

Delo natančno in zjamčeno.

Podružniča v Trstu ulica S. Lazzaro številka 16.

Skladišče

ameriških mrežic in aparatov za električno in plinovo luč

E. WÖFLER - TRST

ulica delle Acque št. 20.

Gostilna „Alla Lealtà“

ANTON SAITZ

ulica delle Acque

Vina najfinejša, domača kuhinja

Družinske zabave.

JAKOB MAGANJA

priporoča svojo

== GOSTILNO ==
prej „Stadt Marburg“

ki se otvori v soboto dne 5 t. m. v ul. Ghega št. 3. Vogal ul. Carradori.

Dobro domače vino

črno in belo iz Sv. Križa pri Trstu.

Mrzla in gorka jedila vedno na razpolago.

Dobra kosila za delavce — cene zmerne — Postrežba točna.

Nova klobučarnica
GIORGIO DE LUISA

predkratkim otvorjena

v ul. **Barriera Vecchia št. 2**

Velika zbirka najnovejših klobukov in kap vsakih oblik iz najboljših tovarn.

Cene zelo nizke.

KROJAČNICA A. SPANGARO

TRST, ul. S. Nicolò št. 18 III nad. TRST.

Zbirka različnega tu in inozemskega blaga za moške obleke.

Vsako naročbo se izgotovi točno in natančno.

Cene zmerne

Slovenci in Čehi v Trstu in na Primorskem.

Pozor!

Potrebujete srajce, spodnje hlače otroške obleke, obleke za gospice in gospe in razne druge domače obleke?

Pišite na podpisano trdko rokodelnega tkanega platnena in volnenega blaga

78 ct. široko 25 m. stane 10 kron

» » 50 » » 20 » franko!

Trpežno Pozor! Raznobarvno!

Zahtevajte vzorce!

Marie Černá,

Ručni tkalcovna, Nový Hrádek u Nov. Města n. M., Čechy.

JOSIP ZLOBEC

priporoča svojo

pekarno in prodajalno jestvin

v kateri ima na razpolago raznovrstne jestvine po najnižjih cenah; posebno priporoča svojo moko iz prvih avstro-ogerskih mlinov.

Pulj - via Lissa št. 34 - Pulj

Na razpolago vedno pripravljena peč (izvzemši nedelje in praznike) za privatno pecivo. Delavci! podpirajte delavca tovariša.

== KAROL GERBEC ==
BRIVEC v ulici delle Acque št. 17.

Enotni mesečni tarif. Šterilna svetilka Long. Zbirka parfumarij in mila.

Slovani! — Podpirajte edino — Slovani!

Slovansko knjigarno in papirnico

Josipa Gorenjca, Trst, ul. Valdirivo 40

13

kron samo stane popolna moška obleka edino v zalogi zgotovljenega blaga

V. DOBAUSCHEK — TRST, ul. Giosuè Carducci št. 11.

PO ZELO NIZKIH CENAH se dobi tudi raznobarvne in črne moške in deške obleke kakor tudi kostume za otroke. Dobi se tudi svršnike, kratke zimske jope, jopiče in hlače. Plave obleke za kovače in mehanikarje. Klobuke in kape, perilo in ovratnice, sploh vsakojaka moška oblačila.

Izgotavlja se obleke po naročilu. Govori se tudi slovenski.

Gostilna „Casa del Popolo“

(Zadružna delavska gostilna)

Trst, ul. S. Lazzaro in ul. S. Caterina

Domača kuhinja vedno dobro preskrbljena.

== Cene zmerne. ==

Shajališče zunanjih sodrugov.

FRATELLI PAGANI

TRST, Ulica Acquedotto št. 6.

Velika zbirka igrač, okraskov, parfumarij, mila, ovratnikov, zapestnikov,

kravat, i. t. d.

Kmečka delavska gospodarska zadruga

v Dobravljah na Goriškem

Registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Pred kratkim ustanovljena

Na razpolago ima 10.000 hl. vina (mošta) združenih kmetov iz najboljših vinogradnih krajev, kakor: Brje, Skrilje, Dobravlje, Kamnje in drugih bližnjih vasi.

LASTNE KLETI

Priporoča se cenjenim konsumentom, zadrugam, trgovcem in gostilničarjem po Goriškem, Kranjskem Koroškem v Trstu in drugod.

Postrežba točna in prava. Cene zmerne.

ZADRUŽNO VODSTVO.

KAVARNA UNIONE

== TRST ==

Ulica Caserma

== in ulica ==

Torre Bianca.

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij

in časnikov v vseh jezikih.